

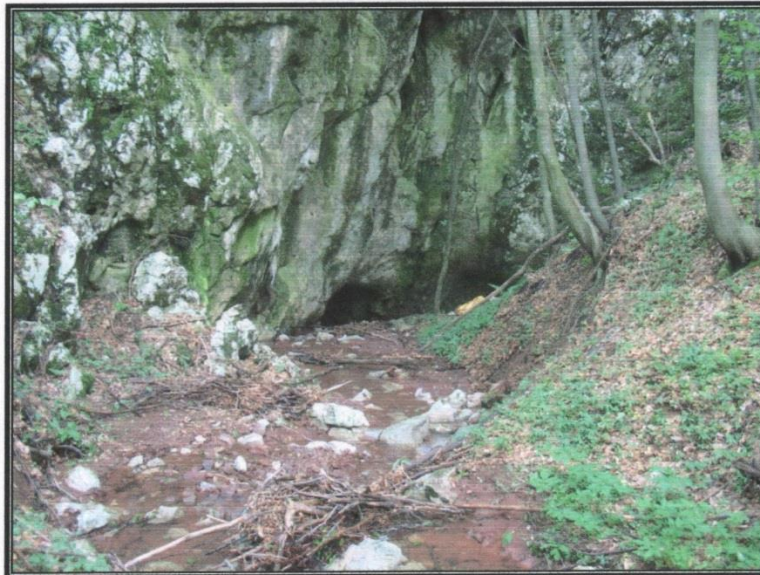

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

споменик природе
**ПЕЋИНСКИ СИСТЕМ
ЈЕЗАВА**

ПРИРОДНО ДОБРО ОД ВЕЛИКОГ ЗНАЧАЈА

- СТУДИЈА ЗАШТИТЕ -

Ниш, 2006.

НАЗИВ ПРИРОДНОГ ДОБРА

Споменик природе „Пећински систем Језава“

ВРСТА ПРИРОДНОГ ДОБРА

Споменик природе

КАТЕГОРИЈА ПРИРОДНОГ ДОБРА ПРЕМА КЛАСИФИКАЦИЈИ НАЦИОНАЛНОГ ЗАКОНОДАВСТВА И СВЕТСКЕ УНИЈЕ ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ (IUCN)

Природно добро од великог значаја – II категорија.

IUCN класификација заштићених подручја: Category III – Natural Monument/Natural Landmark – Природни споменик.

МЕЂУНАРОДНИ СТАТУС ПРИРОДНОГ ДОБРА

IUCN Листа националних паркова и заштићених подручја (United Nations List of National parks & Protected Areas): Не уписује се због мале површине (лимит 1000 ha за копнена подручја).

ОСНОВНЕ ПРИРОДНЕ И СТВОРЕНЕ ВРЕДНОСТИ

Пећински систем Језава је тунелски речни пећински систем проходан својим највећим делом. Значајан је као тип тунелског пећинског система развијеног у више генетских нивоа и односа вертикалне сукцесије и хоризонталне дивергенције пећинских канала. Ово је посебно изражено у врелском делу система са пет сувих улаза и једним стално потољеним на сифону врела Језаве. У доминантном флувио красу и осамљеном красу Србије пећински систем Језава је значајан као репрезентативни пример овог типолошког и генетског односа. Посебно, вредност пећинског система Језаве се увећава тиме што се у његовој близини налази велики пећински систем Самар- Велики Пештер по чему је то редак пример у красу Србије да се два слична и независна тунелска система налазе у непосредној близини. Новија истраживања показују да је пећински систем Језаве са значајним билошким диверзитетом артроподске фауне, као и фосилне фауне плеистоцене и халоцене старости.

Пећински систем Језаве на врелском облуку Бугар има пет сувих пећинских улаза, од којих су три код врела Језаве, два улаза су изнад ове морфолошке целине и одговарају нивоа Збега и један понорски (шести) улаз је на пречази слепе долине понорнице Језаве са западне стране кречњачког блока у који је усечен пећински систем. Улази на облуку Бигар удаљени су од села Копажкошаре 200-250 м, док је понорски улаз на пречази Слепе долине језаве од овог врелског облук преко северне падине узвишења Равниште (609 м) и висеће суве долине удаљен око 400 м.

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ПРИРОДНОГ ДОБРА

Источна Србија, североисточни део планине Калафата (839 m), која се издваја и као северозападни део Сврљишких планина. Територија општине Сврљиг, атар села Копајкошара.

ПОВРШИНА

Површина простора који је стављена под заштиту износи: 04 40 10 хектара.

Просторни оквир заштите: Односи се на део врелског облук Бигар, односно непосредну околину крашког врела Језава са три пећинска улаза код врела и два пећинска улаза на падини облук топонима Збег. Даље западно од врелског облук, северни део кречњачког узвишења Равништа са плитком, сувом и висећом долином, кречњачким одсеком ове целине са непосредном околином понорског улаза у пећински систем и најнизводнији део следе долине понорнице Језаве код поменутог кречњачког одсека.

РЕЖИМ ЗАШТИТЕ

На површини терена који је издвојен за заштиту успостављен је у складу са важећим одредбама режим заштите III степена.

За унутрашњост пећинског система Језава почев од пећинских улаза, на истим основама важећих одредби Закона о заштити животне средине, а с обзиром на утврђене вредности пећине и њене непосредне околине, предлаже се режим заштите II степена.

УПРАВЉАЧ

ЈП "Србијашуме", Нови Београд.